

OBSAH

9 – 24

Ivan Medenica

ŽENSKÉ A INÉ TRAGÉDIE (štúdia)

preklad Vladislava Fekete

27 – 77

Nebojša Romčević

CAROLINE NEUBEROVÁ

preklad Maja Hrišik

79 – 199

Biljana Srbljanović

KOBYLKY

preklad Vladislava Fekete

201 – 239

Milena Marković

KOĽAJNICE – BOH NÁS ŽEHNAJ

preklad Vladislava Fekete

241 – 289

Milena Bogavac

DRAHÝ TATA – POZDRAV Z BELEHRADU

preklad Vladislava Fekete

291 – 334

Maja Pelević

POMARANČOVÁ KÔRA

preklad Vladislava Fekete

Okrem tematických súvislostí môžeme v hre *Kobylky* postrehnúť aj formálny vzťah s predchádzajúcimi hrami Biljany Sribjanović. Presnejšie, novinky, ktoré z hľadiska formy využila v predchádzajúcej hre *Amerika, časť druhá*. Aj v *Kobylkách* venuje veľký priestor autorským poznámkam. Rozprávačské partie tak získavajú autonómnou literárnu hodnotu vďaka vtipným, múdрым, sústredeným, subtilným a podstatným opisom fyzických a mentálnych priestorov. Radikálny formálny posun, ktorý znamená prerazenie literárnosti, je podporený ďalšími inováciami. Na rozdiel od matematicky precíznej a metaforickej kompozície v jej skorších hrách, v ktorých sa často stávalo, že štruktúra priamo implikovala význam (napríklad v *Rodinných príbehoch* či v *Supermarkete*), v tejto hre sa objavuje uvoľnenejšia a výrazne fragmentárna štruktúra. Je to však len na prvý pohľad, keďže sa pod *povrchovou neprepojenosťou* objavujú diskkrétne spojenia dramatických línií: tie autorka konkretizuje v scéne večere, pri ktorej sa stretne väčšina postáv. Vytvára tak dojem, že ide o *záväznú scénu*, akú poznáme z klasickej drámy... Nakoniec je možné konštatovať, že z hľadiska dramatickej formy všetky hry Biljany Sribjanović začínajú pôsobiť *klasicky*, keď ich porovnáme s jej najnovším rukopisom *Barbelo, o psoch a deťoch*. O tom však bude reč inokedy.

* * *

V úvodných scénických poznámkach autorka Milena Marković dôsledne predpisuje – v duchu poetického osamostatňovania autorských poznámok, ktoré sú typické pre súčasnú svetovú a srbskú drámu, najmä pre dielo Biljany Sribjanović –, že jej hra *Kolajnice* je „metaforou násilia páchanom predovšetkým na Ženách“. Autorka pokračuje v tomto duchu a v tých istých poznámkach predpokladá aj scénické znaky, ktorými je možné podporiť túto dramatickú metaforu: všetky ženské postavy sa volajú Dieročka a všetky by mala hrať jedna herečka. Takto sa vsutku celkom jasne vytvára istý scénický kód. Všetky ženské postavy splývajú do jednej a jedinečnej a ich príbeh získava podobu všeobecného osudu žien.

Nebojša Romčević (1962)

Narodil sa v Belehrade. Vyštudoval dramaturgiu na Fakulte dramatických umení (Fakultet dramskih umetnosti) v Belehrade, kde obhájil aj doktorandskú prácu na tému *Rané komédie Jovana Steriju Popovića*. Prednáša Dejiny juhoslovanského divadla a drámy a na postgraduálnych štúdiách vedie kurz Technika a analýza drámy. Ako hosťujúci profesor prednáša na Fakulte užitočných umení (Fakultet primenjenih umetnosti) v Belehrade Dejiny svetového divadla a na Divadelnej akademii (Pozorišna akademija) v Cetinje učí Techniku drámy. Publikuje doma i v zahraničí odborné texty z oblasti dejín a teórie drámy. Jeho hry sú preložené do viacerých svetových jazykov.

Hry: *Sily vo vzduchu* (*Sile u vazduhu*), *Zimný palác* (*Zimski dvorac*), *Hrobová* (*Grobljanska*), *Lahký kus* (*Laki komad*), *Terra incognita – New York, príbeh z východnej strany* (*Terra incognita – New York, priča sa istočne strane*), *Prekliaty Kovalský* (*Prokleti Kovalski*), *Princ – arkádové dobrodružstvo* (*Princ – arkadna avantura*), *Caroline Neuberová* (*Karolina Nojber*), *Vina* (*Krivica*), *Paradox* (*Paradoks*), *Loď lásky* (*Brod ljubavi*).

TV hry: *Život v ulici Hrobová* (*Život u Grobljanskoj ulici*), *Ako lístie* (*Poput lista*).

TV seriály: *Jedenástka* (*Kazneni prostor*), *Láska, zvyk, panika* (*Ljubav, navika, panika*).

Filmový scenár: *Kordón* (*Kordon*).

Ocenenia: *Život v ulici Hrobová* (svetový festival TV drámy v bulharskom Plovdive), Cena Sterijinho pozorja za texty hier *Sily vo vzduchu*, *Caroline Neuberová*. Grand Prix za filmový scenár *Kordón* na filmovom festivale v čiernohorskom Herceg Novom, Grand Prix za filmový scenár *Kordón* na medzinárodnom festivale v Montreali, cena Sterijinho pozorja za teatrologickú štúdiu *Rané komédie Jovana Steriju Popovića*.

19. KRČMA

OBCHODNÍK. Vravím vám, predstavenie je senzačné. Prepáňte.

CAROLINE. Nech, ja nežiarim! Teší ma, že sa im to prestavenie podarilo, i keď som v ňom nehrala. Naozaj sa teším.

1. KURVA. Ale, klame, sviňa! Hovorí to, len aby ťa trápil. Predstavenie je otrasne nudné.

CAROLINE. Ha! Teraz pochopí, kto je Caroline Neuberová! Nech si len uvádza hry svojej ženičky. Nech zdochne... (*Pije, ostatní zatiaľ strkajú do seba.*) Nemala som Gottscheda rada. Vôbec. Ale Boh mi je svedkom, že som sa snažila. Kiež by nám šlo o lásku, bolo by to oveľa morálnejšie.

1. KURVA. No, jasné, bolo by. Že? (*Ostatným.*)

2. KURVA. Jednoznačne. (*Všetci sa chichocú.*)

CAROLINE. Môžete si myslieť, že klamem, ale ja som to všetko robila kvôli divadlu...

1. KURVA. Samozrejme, ségra, aj ja som to robila kvôli divadlu.

2. KURVA. Aj ja!

CAROLINE. A kvôli otcovi. Bol taký sprostý a úbohý. Takých sú tisíce...

1. KURVA. Aj ja som to urobila kvôli otcovi.

OBCHODNÍK. Prosím vás, buďte ohľaduplné. Veď toto je predsa, kedysi slávna Caroline Neuberová.

CAROLINE. Rok nehram. Rok!

1. KURVA. Na, napi sa, ségra.

CAROLINE. Nechcem. (*Odpije si.*) Divadlo... (*Pauza.*) Ach, úbohý môj Johann.

2. KURVA. Ale, no tak, napime sa.

CAROLINE. Nechcem. (*Pije.*) Skončila som. Pre divadlo som sa zriekla nenarodených detí, zriekla som sa manžela, zriekla som sa otca, zriekla som sa dobrej povesti. Všetkého som sa zriekla.

1. KURVA. Radšej sa napime. A dobrú povesť, deti a ostatné záležitosti nechajme na inokedy.

CAROLINE. Nechcem. (*Pije.*) Na rukách ma nosili. Na rukách!

NADEŽDA sa začne venovať svojmu tanieru. MAX sa na ňu pozrie tak, že NADEŽDA musí začať jesť. Položí do úst kúsok mäsa a začne ho pomaly prežúvať.

MAX. Mäso vám úplne vychladlo. Vyzerá ako podošva od topánok. Mám vám objednať niečo iné?

MAX zdvihne ruku, diskrétno pozýva čašníka.

NADEŽDA. Nie, to netreba...

Čašník sa neobjavuje. On sa nikdy nezjaví, lebo v tomto príbehu nie sú vedľajšie postavy. NADEŽDA preruší MAXA.

NADEŽDA. Nerob to. Je to v poriadku. Pozri sa, už jem.

NADEŽDA položí do úst veľký kus mäsa. Žuje ho. Už pri pohľade na NADEŽDU, MAXA rozbolia zuby.

MAX. To nie je dobré na zuby. Pokiaľ ide o mňa, vôbec nemusíte všetko zjesť. Ja nie som váš...

NADEŽDA. Otec?

MAX. To určite nie som. Ale chcel som povedať, že nie som váš strážnik.

NADEŽDA. Bol to len vtip.

NADEŽDA sa smeje. Vždy sa smeje na svojich vtipoch.

MAX. Nehovorte?

NADEŽDA. Vôbec neviem, či je to naozaj vtipné, alebo sa smejem len preto, že som nervózna.

MAXOVI je to jedno. Jeho v tejto chvíli bolí sánka a to je jediné, čo ho zaujíma.

MAX. To ja netuším.

NADEŽDA. A otca nemám. Zomrel, keď som bola malá.

Trochu mi ho pripomínaš, vieš to?

MAX. Ďalší vtip?

Milena Marković

KOLAJNICE

BOH NÁS ŽEHNAJ

Osoby:

DEBIL, jeho meno hovorí o ňom všetko

HRDINA, bez neho neexistuje príbeh

GAUNER, nechcete o ňom nič vedieť

A je tu aj DIEROČKA, je to žena a tiež aj dievča, ľahká ženská, psychologička, zajatkyňa a zdravotná sestra

Dvaja RYBÁRI

Dvaja DOMORODCI

VESELÝ, človek, ktorý sa stále usmieva

ŠPINA, hrá ho GAUNER, keď sa mu pridajú fúzy, čierne okuliare a brucho

Zvuky: rámčujú každú scénu. Sú kombináciou zabíjačiky, harmoniky, smiechu, ľudského stonania a bedákania. Sú však zmixované, a preto sa pomalšie identifikujú.

Opis scénografie a pripomienky

Scéna by mala mať podobu kruhu alebo aspoň polokruhu. Pozostáva z piesku, v úzadí je mostík a z ľavej strany je stena. Vo vzduchu visia hojdačky. A to je všetko.

Všetky ženské postavy hrá jedna herečka. Volá sa vždy DIEROČKA. Najprv je to dievča, potom školská psychologička, ľahká ženská, vojnová zajatkyňa a nakoniec je to zdravotná sestra. Počas vojny hrá zajatkyňu.

Herec, ktorý hrá HRDINU, nemôže hrať aj iné postavy. Ostatné postavy sa môžu kombinovať.

RYBÁROV a DOMORODCOV môžu hrať aj iní herci.

Pieseň, ktorá štartuje hru, je detská pesnička.

Pieseň, ktorou sa začína vojenčina, je populárny rokový song z bývalej Juhoslávie.

Naspievala ho známa chorvátska kapela.

MALÝ si sadne oproti nej a pozerá sa.

MARÍNA. Čo je, čo na mňa tak zízaš?

MALÝ. Zase si pila. Odkiaľ máš na to peniaze?

MARÍNA. Milica, medzi nami je rozdiel... zásadný rozdiel...

MALÝ. Nevolaj ma Milica, vieš, že to neznášam.

MARÍNA. Milica je najkrajšie ženské meno... Ty si ho nezaslúžiš, krava sprostá...

MALÝ. Je niečo na jedenie?

MARÍNA. Prečo si sa nenajedla v meste? Prečo ti niečo nekúpil brat? Prečo si nejedla v škole?

MALÝ. Pretože sú prázdniny.

MARÍNA. Prázdniny? Aké si mala známky?

MALÝ. Idiotka.

MARÍNA. Odkiaľ máš tie slová, jebem tvoju hlavu strapátú. Vyzeráš ako metla.

MALÝ. Ty netušíš, čo sa deje...

MARÍNA. Ja že neviem... keď som bola ako ty, bola som krásavica, dobytok špinavý... choď do svojej izby! Prac sa do školy!

MARÍNA sa zasekne, znehybnie.

MALÝ. Dobrú noc.

MARÍNA zaspí za stolom. MALÝ ju prikryje dekou. Stojí nad ňou a pozerá sa. Tma.

15.

AJIN byt. AJA a FILIP tesne po sexe. Fajčia džointa.

FILIP. Aja?

AJA. Hm?

FILIP. Máš sa?

AJA. Uhm.

FILIP. Ako?

AJA. Dobre bolo.

Maja Pelević (1981)

Narodila sa v Belehrade. Vyštudovala dramaturgiu na Fakulte dramatických umení v Belehrade. V rámci magisterského štúdia sa venuje téme *Teória umenia a médií* na Fakulte výtvarných umení (Univerzitet umetnosti). Zúčastnila sa kurzov *Performancia a rituál* u Richarda Schechnera, *Teória avantgardy a Súčasné americké divadlo* na Tisch School of Arts (New York). V roku 2005 absolvovala pobyt na Royal Court International Residency v Londýne.

Spolupracuje na projektoch platformy *Teória, ktorá sa Hýbe, TkH* (Teorija koja Hoda, TkH) v rámci Centra pre teóriu a prax performatívnych umení v Belehrade. Je koordinátorkou projektu NADA (Nová dráma) v Belehrade (Narodno pozorište). Jej hry hrali vo Volksbühne Berlín (*Belehrad – Berlín*), vo West Yorkshire Playhose v Leeds (*Operation emotional verbalisation*).

Hry: *ESCAPE, Ler, Fake Porno, Bud'te Lady na jeden deň* (*Budite Lejdi na jedan dan*), *Belehrad – Berlín* (*Beograd – Berlin*), *Operation emotional verbalisation*, *Pomarančová kôra* (*Pomorandžina kora*), *Ja alebo niekto iný* (*Ja ili neko drugi*).

Publikované práce: *Psychóza neartikulovaných fragmentov alebo dramatická koláž o jednej verbálnej ilúzii* (teoretická štúdia, *Psihoza neartikulisanih fragmenata, ili dramski kolaž o jednoj verbalnoj iluziji*, 2002), *Cyber chick vs. real time* (teoretická štúdia, 2004), manifest *So fucking what* (2004), *Ler* (hra, 2004), *Out of Gear* (hra, 2005).